

Motion till riksdagen 2010/11: MJ353

av **Tuve Skånberg (KD)**

Östersjön

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder kring Östersjön.

Motivering

Den nuvarande regeringen har, med en offensiv och framåtsyftande havspolitik, tagit viktiga steg för att komma till rätta med övergödningen och andra miljöproblem rörande Östersjön.

Även med den övergripande klimatfrågan i fokus, är det angeläget att vi inte släpper andra miljöfrågor ur sikte. En viktig fråga för oss i Sverige är just värmandet av Östersjöns unika natur med dess bräckta och skiktade vatten. Östersjön är ett mycket känsligt hav, med en fauna som på många sätt skiljer sig åt från den i andra hav. Då det ofta finns endast ett fåtal arter inom varje grupp blir ekosystemet dessutom extra sårbart, och när exempelvis blåstång och torsk minskat har detta fått stora återverkningar på andra arter.

De ekologiska förändringarna som följt på övergödningen är stora, vilket gynnat vissa arter men försämrat livsbetingelserna för andra. Exempelvis påverkas ekonomiskt viktiga arter såsom torsken negativt, medan alger gynnas och mängden växtplankton ökar – vilket bland annat ger upphov till stora algbloomingar och syrefria bottnar. De senaste årens blomning av blågrönalger beror till dels på just den höga förekomsten av fosfor.

Hotet mot torsken beror bland annat på att syrebristen i djupvattnet tar död på torskens ägg. Ändå är det en speciell torsk i Östersjön som anpassat sig till den låga salthalten och kan föröka sig här trots det bräckta vattnet. Västerhavstorskens ägg flyter vid ca 30 promilles salthalt, medan Östersjöns torskägg flyter redan vid 12 promille. Men om det är brist på syre i det djupvattnet som har tillräckligt hög salthalt för att äggen ska flyta blir det ändå problem och torskleken lyckas alltmer sällan. Syrebristen beror på övergödningen.

Fel! Okänt namn på

Övergödningen av Östersjön är ett allvarligt problem, och bedömningar görs att tillförseln av kväve och fosfor behöver halveras. De ämnen som orsakar övergödning kommer till stor del till havet från land via våra vattendrag. Därför är det angeläget att exempelvis industri och jordbruk anpassar sig för att minska övergödningen, men även som enskilda måste vi vara beredda på anpassning. Detta innebär stora krav på förändringar, inte bara i Sverige utan även i de nationer vi delar Östersjön med.

Samarbetet kring Östersjön sker i dag primärt inom Helcom, Helsingforskommissionen för skydd av Östersjöns marina miljö, och genom EU. Alla länder kring Östersjön är i dag medlemmar i EU, förutom Ryssland. Ryssland ingår dock i Helcom, varför detta samarbete fortsatt är viktigt. Sedan 2007 finns Helcoms aktionsplan för Östersjön, och under Sveriges ordförandeskap i EU hösten 2009 antogs EU:s strategi för Östersjöregionen, samtidigt som Sverige fick stöd för att Östersjön skulle utses till ett pilotprojekt inom ramen för EU:s marina direktiv.

Dessvärre finns det en historik av att de överenskommelser som gjorts tidigare fullföljts i ett alltför långsamt tempo. Därför är det viktigt att regeringen nu när Sverige är ordförande i Helcom fortsätter att följa utvecklingen noggrant. Sverige måste också våga driva en offensiv Östersjöpolitik i relation till våra grannar och bland annat arbeta för:

Ett förbud för fosfor i tvättmedel införs på EU-nivå. Detta har Sverige redan gjort, och det visade sig att omställningen var lättare att genomföra än förväntat.

Samtliga s.k. hot-spots åtgärdas skyndsamt. Helcom identifierade ursprungligen 162 särskilt allvarliga punktkällor till utsläpp. Många av dessa har nu åtgärdats, men långt ifrån alla.

Åtgärder mot den kustnära övergödningen inom lantbruket prioriteras. Utöver de särskilt allvarliga punktkällorna, finns de mer diffusa utsläppen inom framför allt jordbruket som ännu inte åtgärdats. Sverige står för 5–10 % av övergödningen av Östersjön. När det gäller önskvärda svenska åtgärder för att minska föroreningarna i Östersjön framstår en minskning av den kustnära övergödningen som prioriterad. Jordbruket bidrar med 45 % av den svenska kvävebelastning på havet som orsakas av människan, medan enskilda avlopp och reningsverk bidrar med 33 %, nedfall av luftburna kväveföreningar med 14 % och övrigt med 8 %. Nedfallet av kväveföreningar är dock till stor del orsakat av utsläpp utanför Sverige.

Ett nätverk av marina skyddade områden skapas, för att värna artrikedomen och den unika miljön i Östersjön.

Stockholm den 25 oktober 2010

Tuве Skånberg (KD)